21.09.2015 г. / 09:44:24

Вяра

01.01 по еретическия, †19 декември по православния календар - Св. мъченик Бонифаций. Св. Григорий, епископ Омиритски. Св. мъченици Илия, Пров и Арис. Св. мъченици Полиевкт и Тимотей

Страдание на свети мъченик Бонифаций († 290 г.)

Свети мъченик Бонифаций Тарсийски и света Аглаида. Фрагменти от стара сръбска стенопис. Косово. Сърбия

Някога в Рим живеела една жена, на име Аглаида; баща ѝ Акакий някога бил началник на града. Бидейки млада и красива, притежавайки големи имоти, останали по наследство от родителите ѝ, и ползвайки се от свободен живот без законен мъж, тя, победена от страстта на немощната плът, прекарвала дните си в прелюбодеяния и грехове. Имала при себе си един верен слуга, който бил управител на дома и

имотите ѝ; той бил млад и красив. Наричали го Бонифаций, и Аглаида живеела в престъпна връзка с него, удовлетворявайки плътското си въжделение. И не ни е срам да говорим за това, тъй като по-нататък ще стане дума за блаженото и чудно изменение на живота им; защото, когато на светиите се въздава похвала, не се премълчават и предишните им грехове, за да се покаже, че не всички са били блажени и праведни от младите си години, а подобно на другите са имали разтлено тяло, но с истинско покаяние, добра промяна в себе си и с велики добродетели се прославили със светостта си. В Житията на светиите се разказва за това, за да не се отчайваме и ние, грешните, но да побързаме към скорошно поправяне, като знаем, че с Божията помощ и след като сторим грехове е възможно да станем светии, но само ако самите ние го пожелаем и се потрудим за това. И действително, прекрасно и услаждащо сърцето е това повествование, в което чуваме, че някой грешник, който на пръв поглед няма надежда за спасение, противно на очакванията става светец, и то Христов мъченик, подобно на свети Бонифаций, който по време на любострастния си живот служил на греха, а после станал изповедник, доблестен подвижник и славен страдалец за Христа. По време на разпътния си живот Бонифаций бил роб на греха, но въпреки това имал някои достойни за похвала добродетели: бил милостив към бедните, любвеобилен към странниците и отзивчив към всички, намиращи се в нещастие; на едни давал щедри милостини, на други с любов доставял успокоение, на трети със съчувствие оказвал помощ. Имайки твърдо желание да се поправи, Бонифаций често се молил на Бога да го избави Той от дяволските козни и да му помогне да стане господар над пожеланията и страстите си. И Господ не презрял Своя раб и не му позволил да затъне още повече в греховната нечистота, но благоизволил така да устрои нещата, че нечистите му дела да бъдат умити с проливането на кръвта му

и по такъв начин душата му да стане като че ли царска багреница и да се увенчае с мъченически венец. Това се случило по следния начин.

По онова време имало силно гонение срещу християните, дълбока идолска тъмнина покривала целия Изток и мнозина вярващи били мъчени и убивани за Христа. У господарката на Бонифаций - Аглаида, се появила спасителната мисъл и силното непреодолимо желание да има в дома си мъченически мощи. Като нямала измежду слугите си никой по-верен и по-изпълнителен от Бонифаций, тя го повикала, разкрила му желанието си и му казала насаме:

- Братко в Христа, ти сам знаеш, с колко много грехове сме осквернени, като изобщо не се грижим за бъдещия живот и за спасението; и как ще се явим пред страшния Божий съд, на който според делата си ще трябва да бъдем съдени на тежки мъчения? Но чух от един благочестив мъж, че ако някой има при себе си мощи на Христови мъченици и ги почита, той получава помощ за спасение и в дома му грехът не се увеличава, така че такъв може даже да достигне това вечно блаженство, с което са се сподобили светите мъченици. Казват, че сега мнозина извършват подвизи за Христа и предавайки телата си на мъчения, получават мъченически венци. Послужи ми: сега настъпи часът да покажеш дали наистина ме обичаш. По-скоро тръгни към тези страни, където е повдигнато гонение срещу християните, и се постарай да ми донесеш мощите на един от светите мъченици, за да ги положа с чест при себе си и да по-строя храм на този мъченик, и винаги да го имам за свой пазител, защитник и постоянен ходатай пред Бога.

Като изслушал Аглаида, Бонифаций с радост се съгласил с предложението и изразил пълна готовност да тръгне на път. Господарката му дала много злато, защото било невъзможно

да се вземат мъченически мощи без подаръци и злато: нечестивите мъчители, като виждали силната любов и усърдието на християните към мощите, не им ги давали даром, но ги продавали скъпо и по такъв начин придобивали големи доходи. Бонифаций взел от господарката си много злато, отчасти за откуп за мъченически мощи, а отчасти - за раздаване на милостиня на бедните; приготвил също и много различни благовония, платна и всичко, което било нужно за обвиването на честните мъченически тела. Като взел със себе си още много слуги, помощници и коне, той се стегнал за път. На излизане от дома той, смеейки се, казал на господарката си:

- Господарке, а какво ще стане, ако не намеря никакво тяло на мъченик, и ти донесат моето тяло, измъчено заради Христа, ще го приемеш ли тогава с чест?

Като се разсмяла, Аглаида го нарекла пияница и грешник и укорявайки го, казала:

- Братко мой, сега не е време за шеги, а за благоговение. По пътя трябва щателно да се пазиш от всякакви безчинства и шеги: святото дело трябва да се извършва честно и благочинно, и при това пътуване е необходимо да пребиваваш в смирение и въздържание; помни, че се готвиш да служиш на свети мощи, които ние сме недостойни не само да докоснем, но и да погледнем. Върви с мир; а Бог, Който прие вид на роб и проля кръвта Си за нас, да прости греховете ни и да ти прати Своя Ангел, и да те насочи към добър и благополучен път.

Бонифаций взел присърце заповедта на господарката си и тръгнал на път; размишлявайки в ума си за това, до какво трябвало да се докосне с осквернените си и грешни ръце, Бонифаций започнал да се съкрушава за предишните си грехове и решил да пости: да не яде месо, да не пие вино, а усърдно и често да се моли, за да придобие страх Божий.

Страхът е баща на вниманието, а вниманието е майка на вътрешния покой, от който се ражда началото и коренът на покаянието; като започнал със страх Божий, внимание към себе си и непрестанни молитви, той прибавил желание за съвършен живот.

Когато Бонифаций достигнал Мала Азия и влязъл в големия киликийски град Тарс, в града било повдигнато жестоко гонение срещу християните от цар Диоклетиан и съуправителя му Максимиан и вярващите били подложени на тежки мъчения. Като оставил слугите в странноприемницата, Бонифаций им наредил да отдъхнат, а той, без да отпочине, веднага отишъл да гледа страданията на мъчениците, за които по-рано бил слушал. Като дошъл на мястото на мъчението, Бонифаций видял множество народ, насъбрал се да гледа причиняваните на християните мъчения. Всички те били обвинени само в едно: християнска вяра и благочестив живот; но налаганите им мъчения били различни: един висял надолу с главата, а на земята под него бил разпален огън; друг бил кръстообразно привързан към четири стълба; един лежал прерязан с трион, друг мъчителите стържели с остри инструменти; на един изваждали очите; на друг отсичали членовете на тялото; един набивали на кол и го повдигали от земята, така че колът стигал до шията му; на друг чупели костите, на друг - ръцете и нозете били отсечени и той се търкалял по земята подобно на кълбо; но на всички лица се виждала духовна радост, защото, понасяйки нетърпими за човек мъчения, те били укрепвани от Божията благодат. Блаженият Бонифаций с внимание наблюдавал всичко това, като ту се удивлявал от мъжественото търпение на мъчениците, ту желаел такъв венец и за себе си; после, като се изпълнил с Божествена ревност и като застанал по средата на онова място, почнал да прегръща всички, които се проявили като мъченици и които били вече двадесет души, и на

всеослушание гръмко възкликнал:

- Велик е християнският Бог! Велик е, защото помага на рабите Си и ги укрепва в толкова големи мъки!

Като произнесъл това, той отново започнал да прегръща мъчениците и с любов да целува нозете им, а на тези, които нямали нозе - останалите части на тялото; като прегръщал мъчениците, той ги притискал към гърдите си и ги наричал блажени, защото, като претърпели мъжествено кратковременни мъки, те веднага ще получат вечен покой, отрада и безконечна радост; в същото време Бонифаций се молел за себе си, и той да стане съучастник на мъчениците в този подвиг и във венеца, който ще получат от Подвигоположника - Христа. Народът устремил взор към него, и особено съдията, който мъчел светите страдалци. Като видял в лицето на Борифаций пришълец и непознат човек, той попитал кой е и откъде е. И като заповядал веднага да го хванат и да го доведат при него, попитал:

- Кой си ти?

- Християнин съм! - отговорил светецът.

Но съдията искал да узнае името и произхода му. В отговор светецът рекъл:

- Първото и най-любимото ми име е християнин; дойдох тук от Рим; а ако искаш да узнаеш и името, което са ми дали родителите, казвам се Бонифаций.

- И така, Бонифаций - казал съдията, - пристъпи към нашите богове и им принеси жертва, докато не съм разкъсал плътта и костите ти. Тогава ще се удостоиш с много блага, ще умилостивиш боговете, ще се избавиш от застрашаващите те мъки и ще получиш много дарове от нас.

В отговор на това Бонифаций казал:

- Не би трябвало дори и да отговарям на думите ти, но отново ще ти кажа това, което вече много пъти ти повторих: аз съм християнин и само това ще чуваш от мен, а ако не желаеш да го слушаш, прави с мен каквото ти е угодно!

Щом Бонифаций произнесъл тези думи, съдията веднага наредил да го разсъблекат, да го окачат нагоре с нозете и силно да го бият. И светият бил бит така силно, че цели парчета плът падали от тялото му и костите му се оголили. А той сякаш не чувствал никакви страдания и сякаш не го било грижа за получените рани, само устремявал очите си към светите мъченици, виждайки в страданията им пример за себе си и утешавайки се с това, че се е удостоил да страда заедно с тях за Христа. После мъчителят наредил малко да отслабят мъките му и опитвайки се отново да го убеди с думи, казал:

- Бонифаций, нека това начало на мъченията ти послужи за указание, кое е по-добре да избереш: ето, ти изпита нетърпими страдания; вразуми се, окаянико, и принеси жертва, или незабавно ще бъдеш подложен на още по-големи и люти страдания.

Светият възразил:

- О, безумний! Защо ми повеляваш да върша непристойни неща? Не мога и да слушам за боговете ти, а ти ми повеляваш да им принеса жертва!

Тогава силно разгневеният съдия наредил да забият остри игли под ноктите на ръцете и нозете му, но светият, като възвел очите и ума си към небето, мълчаливо търпял. След това съдията измислил ново мъчение: той наредил да разтопят олово и да го влеят в устата на светеца. Докато оловото се разтапяло, светият издигнал ръцете си към небето и се молел:

- Господи Боже мой, Иисусе Христе, Който ме укрепи в претърпените от мен мъки, бъди и сега с мен и облекчи страданията ми. Ти си единствената ми утеха: дарувай ми явно знамение за това, че ми помагаш да победя сатаната и този неправеден съдия; заради Теб страдам, Господи, както Сам знаеш.

Като завършил тази молитва, Бонифаций се обърнал с молба и към светите мъченици да му помогнат с молитвите си да претърпи страшната мъка. Като пристъпили към него, мъчителите отворили устата му с железни инструменти и налели оловото в гърлото му, но не причинили вреда на светеца. Като видели тази жестокост, присъстващите били побити от тръпки и започнали да възгласят:

- Велик е християнският Бог! Велик Цар е Христос! Господи, всички вярваме в Теб!

Възклицавайки така, всички се устремили към намиращото се наблизо идолско капище, желаейки да го унищожат, а срещу съдията гръмко негодували и хвърляли по него камъни, за да го убият. Съдията станал от съдийското място и със срам избягал у дома си, като наредил да държат Бонифаций под стража.

На сутринта, когато вълнението стихнало и народният протест бил прекратен, съдията отново се явил на съдийското място и като извикал Бонифаций, започнал да хули Христовото име и да се поругава над начина, по който бил разпънат Христос. Като не изтърпял хулите срещу своя Господ, светият сам произнесъл много обидни за съдията думи, като на свой ред похулил бездушните богове и изобличил заслепяването и безумието на тези, които им се покланят, и с това още повече разгневил съдията, който незабавно наредил да разтопят котел със смола и да хвърлят светия мъченик в него. Но Господ не оставил Своя раб: внезапно от небето слязъл Ангел

и оросил мъченика в котела; а когато смолата се изляла, наоколо се образувал силен пламък, който изгорил мнозина стоящи наблизо нечестиви езичници. А светият излязъл от котела здрав, без да получи никаква вреда от смолата и от огъня. Тогава мъчителят, като видял Христовата сила, се изплашил, да не би и сам да пострада, и наредил веднага да посекат Бонифаций с меч. Като хванали мъченика, воините го повели към мястото за посичане. А светият, като си изпросил малко време за молитва, се обърнал на изток и се помолил така:

- Господи, Господи Боже! Сподоби ме с милостите Си и ми бъди помощник, та врагът да не прегради пътя ми към небето заради греховете ми, които безумно извърших, но приеми с мир душата ми и ме постави заедно със светите мъченици, пролели кръвта си за Тебе и съхранили вярата си докрай; а стадото, придобито с честната Ти Кръв, Твоите люде, Христе, близките ми, избави от всяко нечестие и езическо заблуждение, защото си благословен и пребиваваш во веки!

Като се помолил така, Бонифаций преклонил главата си под меча и бил посечен; от раната му изтекла кръв и мляко. Щом видели това чудо, неверните, на брой около 550 души, веднага се обърнали към Христа и като оставили мерзките идоли, се присъединили към верните. Такава била кончината на свети Бонифаций, който, тръгвайки на път от дома, на шега предсказал пред господарката си това, което действително извършил на дело .

Междувременно другарите на Бонифаций и слуги на Аглаида, които дошли с него, за да търсят мощи, като не знаели нищо за случилото се, седели в странноприемницата и го чакали. Като видели, че не се върнал вечерта, те се учудили; а като не го видели и цялата нощ, и на следващата сутрин, те почнали да го одумват и да го осъждат (както после

сами разказвали), като предположили, че някъде се е напил и прекарва времето си с блудници:

- Ето - казвали те със смях - как нашият Бонифаций дойде да търси свети мощи!

Но тъй като той не се завърнал и през следващата нощ, и на третия ден, те започнали да недоумяват и го търсели, обикаляйки из целия град и разпитвайки за него. Случайно, или по-добре да кажем по Божий промисъл, срещнали човек, който бил брат на коментарисия и го попитали не е ли виждал един човек, странник и пришълец. Той отговорил, че вчера някакъв чужденец, като пострадал за Христа на мястото за мъчения, бил осъден на смърт и посечен с меч.

- Не зная - казал той - дали това не беше този, когото търсите. Кажете как изглежда той?

Те описали външния вид на Бонифаций; казали, че е невисок на ръст и има рижа коса; съобщили и за другите белези на лицето му. Тогава човекът им казал:

- Навярно това е този, когото търсите!

Но те не повярвали и казали:

- Не познаваш човека, когото търсим.

И беседвайки помежду си, си припомнили предишния характер на Бонифаций, подигравали му се и казали:

- Нима пияница и развратник ще тръгне да страда за Христа?!

Но братът на коментарисия настоявал на своето.

- Вчера и завчера в съда действително беше мъчен човек, който на външен вид беше такъв, какъвто казвате вие - казал той. - Между другото, какво ви пречи да отидете и сами да

видите тялото му на мястото, където беше посечен.

Те тръгнали след този човек, дошли на мястото за мъчения, където стояла военна стража, за да не бъдат откраднати телата на мъчениците от християните. Вървящият отпред човек им посочил лежащия посечен мъченик и казал:

- Това не е ли този, когото търсите?

Щом видели тялото на мъченика, те веднага разпознали своя приятел, а когато поставили лежащата отделно глава до тялото, напълно се уверили, че това е Бонифаций, и много се учудили, а заедно с това започнали да чувстват и срам, защото мислели и говорели лошо за него; боели се и да не би да ги постигне наказание за това, че осъждали светеца и се присмивали на живота му, без да познават сърдечните му помисли и доброто му намерение.

Докато гледали лицето на светеца и били силно изумени, изведнъж видели, че Бонифаций леко отворил очите си и ги гледал милостиво, като приятели; устните му се усмихват, лицето свети, сякаш им прощава всичките прегрешения против него.

Те се ужасили и заедно с това се зарадвали и като пролели топли сълзи, плачели над него и мълвели:

- Рабе Христов, забрави греховете ни: това, че неправедно осъждахме живота ти и безразсъдно ти се присмивахме!

След това те дали 500 златни монети на нечестивите и взели тялото и главата на свети Бонифаций; помазали ги с благовонни масла, повили ги в чисти плащаници и като ги положили в ковчег, се отправили към дома си, возейки тялото на мъченика на господарката му. Когато се приближили до Рим, Ангел Божий се явил насън на Аглаида и рекъл:

- Приготви се да приемеш този, който по-рано ти беше слуга, а сега стана наш брат и съслужител; приеми този, който ти беше роб, а сега ще ти бъде господар, и благоговейно го почитай, защото той е пазител на душата ти и защитник на живота ти.

Като се събудила, тя се ужасила. Като повикала веднага няколко почтени духовници, тя излязла да посрещне светия мъченик Бонифаций, когото по-рано изпратила на път като роб, а при завръщането му го приела в дома си благоговейно със сълзи като господар. И си спомнила пророчеството, което изрекъл светият, тръгвайки на път, и благодарила на Бога, Който устроил така, че свети Бонифаций за своите и за нейните грехове станал жертва, благоприятна Богу. В имението си, разположено на 50 стадия от Рим, Аглаида построила чуден храм в чест на светия мъченик Бонифаций и поставила светите мощи в него, след като по молитвите на мъченика вече започнали да се извършват много чудеса, подавали се изцеления на болни от различни болести, изгонвали се бесове от хората и мнозина молещи се при гроба на светеца получавали изпълнение на просбите си.

После, като раздала цялото си имущество на бедните и сиромасите, и самата блажена Аглаида се отрекла от света и като проживяла във велико покаяние още 18 години, починала с мир и се присъединила към светия мъченик, като била положена до гроба му.

Така, като изменили по чудесен начин предишния си живот, тези двама Божии раби достигнали добър край: единият умил с кръв греховете си и се удостоил с мъченически венец, а другата се очистила от плътската сквернота със сълзи и суров живот; и двамата се явили оправдани и непорочни пред Господа Иисуса Христа, на Когото слава во веки. Амин.

Тропарь мученика Вонифатия

глас 4

К сословию послан мучеников,/ мученик был еси истинен,/ пострадав за Христа крепчайше, всехвальне,/ мощми же возвратился еси верою пославшей тя, Вонифатие блаженне,/ моли Христа Бога// прияти нам грехов прощение.

Кондак мученика Вонифатия

глас 4

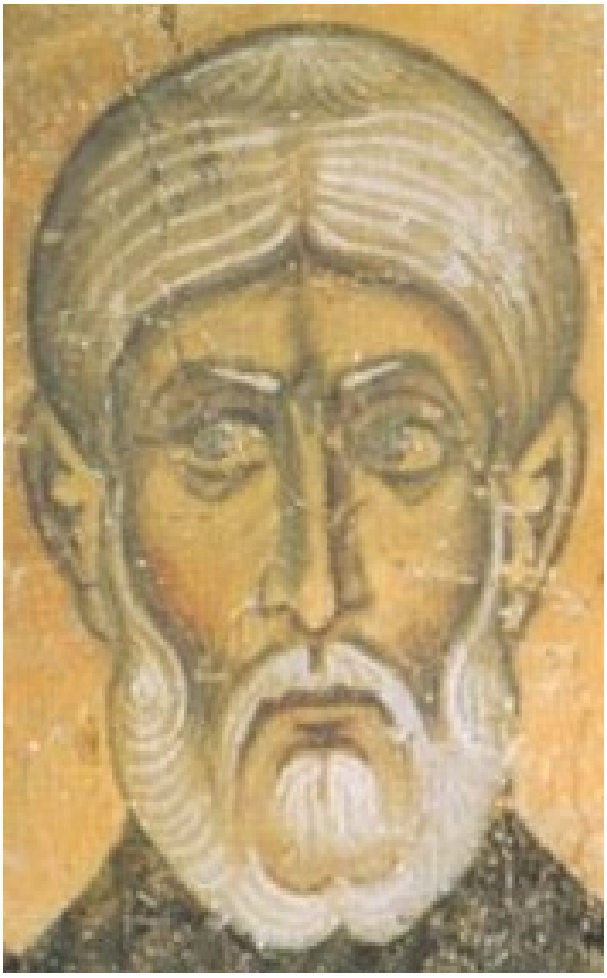
Священие непорочное/ самовольне тебе привел еси,/ Иже от Девы тебе ради родитися хотящему,/ святе венченосче,// премудре Вонифатие.

Ин кондак мученика Вонифатия

глас 4

Изыде к приятию страстотерпческих мощей и страждущих законне веры ради зря,/ показал еси мужески крепость свою,/ устремився на страсти исповеданием во Христа,/ Иже прием почесть победы твоего страдания,/ Вонифатие, присно моли за ны.

Житие на свети Григорий, архиепископ Омиритски († ок. 552 г.)

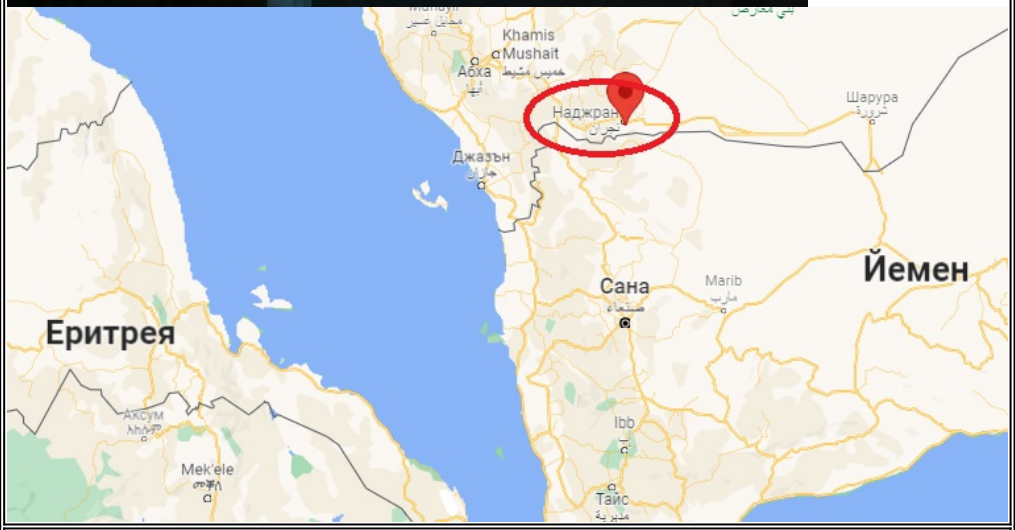

Първоначално свети Григорий се подвизавал в град Медиолан, където по Божествен избор помагал на свещеника при църковното служение в дяконски чин; впоследствие и други градове и села го имали за проповедник на името Христово и за изкоренител на идолската измама. Свети Григорий бил син на благочестивите родители Агапий и Теодотия, бил възпитан в благочестие и страх Божий и от млади години бил изпълнен с благодат Божия, бил чудотворец и целител. Господ го подготвял за служение в архиерейски сан, за което и му възвестил чрез откровения и прозорливи отци. Когато той дошъл в Медиолан при един отшелник, той му предсказал цялото бъдеще, понеже бил прозорлив; предвидял и самото идване на Григорий при него, докато той бил още на тридесет поприща от него, за което отшелникът казал на слугата си. Там имало и един друг старец схимник, който заради Бога се бил отдалечил от света и живеел в планините. Като узнал за стареца, свети Григорий тръгнал към него. Щом се приближил до планината, където живеел този отец, видял във въздуха огнен стълб и от страх паднал на земята. След това, като се посъвзел, станал и отишъл да види какво било това огнено видение. Отдалеч му се сторило, че е пламък, но когато се приближил още, видял идващия отшелник, който пристъпил към него, целунал го и го нарекъл по име, въпреки че не го познавал и никога преди това не го бил виждал. Григорий живял два дена при този

велик старец и тук се сподобил с дивни видения. В полунощ той видял, че този богоносен мъж бил прострял ръцете си в молитва, издигнал се над земята и стоял във въздуха. Свети Григорий се удивил от това видение; на сутринта старецът го повикал и с тих и кротък глас му казал:

- Ела, друже и брате, и изслушай какво ще ти кажа; ти за това и дойде при мен, за да узнаеш всичко, което ми е открито за теб. Ще видиш Рим, ще се помолиш в църквата на свети мъченик Бонифаций и Аглаида и оттам трябва да отплаваш към Александрия, след това да проповядваш словото на истината в Етиопия и да отидеш в омиритския град Награн, който е завоюван от Омиритския цар Дунаан и се нуждае от проповядване на апостолското учение; като извършиш там велики и славни дела, ще умреш и ще се преселиш в обителите на праведните.

Награн е днешния град Наджран в Южна Саудитска Арабия. Целия град в миналото е бил православен, както това е описано в житието на [свети мъченик Арета и 4299 мъченици с него](#)

Но ще трябва да претърпиш много скърби от живеещите в Омирит непокорни иудеи и мнозина от тях ще обърнеш към Бога, като Го имаш за Благ Помощник, Който ще те умъдрява и наставлява. Пак там ще бъдеш ръкоположен за архиепископ от Александрийския патриарх.

Като чул това, блаженият Григорий казал, че е недостоен за това, което му предсказва старецът и пожелал да остане още при отшелника. Прозорливият мъж му разказал и за едно явление, което бил видял самият Григорий. Той видял върховните апостоли Петър и Павел, които възложили омофор

на раменете му; това предзнаменувало благодатта на архиерейството, която трябвало да получи Григорий. Той много се чудел на тази дивна прозорливост на стареца, от когото не се укрило и това, което самият той бил видял насаме, и рекъл:

- Слава на Бога, Който действа така в тези, които Го обичат; нека бъде волята Господня!

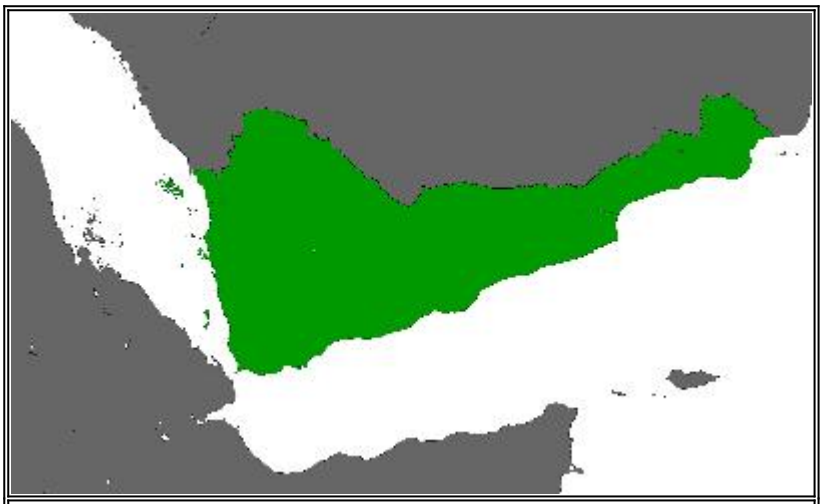
След два дни старецът го отпратил от себе си, като го целунал с любов и Григорий тръгнал, съжалявайки за разлъката с този божествен мъж, горейки с пламъка на любовта към него и спомняйки си постоянно за него. Оттам той отишъл най-напред в Картаген и дълго време живял там, като проповядвал словото Божие и изцелявал всякакви болести. След това, по Божия повеля, се отправил към Рим и се помолил в храма на свети мъченик Бонифаций и Аглаида. Когато дошъл на гроба на свети апостол Петър и със сълзи паднал на земята, получил видение: пред него се виждали отворени небесните двери и сияела необикновена светлина. И ето, държейки ключ в дясната си ръка, свети апостол Петър излязъл през небесните двери, насочил се към него с голяма слава и сияещо лице и рекъл, като го гледал със светъл взор:

- Чедо Григорие, дойдох тук по милостта Господня, а преди това бях с другите апостоли в омиритския град Награн, където закриляхме страдащите за нашия Господ Иисус Христос от иудеина Дунаан и укрепявахме всекиго от тях в благочестието. С Божията помощ, всички те се възпротивиха на волята на законопрестъпника, твърдо се подвизаваха в благочестието, пострадаха за истината и сега се намират на небесата с отците, които са се сподобили с безсмъртна участ. Аз дойдох да посетя този град; брат Павел, поборникът на църквите, се раздели с мен в Иерусалим и отиде в Персия. А ти, чедо, като вървиш по добрия път, постарай се да угодиш на Господа, като

се поучаваш постоянно в закона му и като знаеш, че животът и красотата на този свят преминават подобно на сън и сянка; ако завършиш пътя си така, както си почнал, ще бъдеш блажен; а като ходиш във волята Господня, ще доведеш мнозина в страх Божий. Ето, Самият Владика вече ти приготвя престол на небесата и ти ще получиш въздаяние заедно с нас.

Като казал това, апостолът си тръгнал и видението завършило. Щом дошъл на себе си, свети Григорий отново паднал на земята, наричайки се окаяник и грешник. След дълга молитва той отишъл в жилището си и през нощта видял насън свети апостол Павел, който му подавал съд с елей: това било предзнаменование на предопределената му благодат на свещенството и архиерейството. Като взел насън този елей от апостолските ръце, свети Григорий веднага се събудил, зарадвал се и запял: “Из сърцето ми се изля блага дума”, защото Бог ме “помаза с елей на радост”.

След това напуснал Рим и отишъл в Александрия, като постоянно се обръщал в сърцето си към Бога, все повече и повече се усъвършенствал в добродетелите и се изпълвал с Божествена премъдрост и разум и с велики Божествени дарования.

Омиритско царство - на територията на днешен Йемен

По времето, когато в Гърция царувал благочестивият Иустин, а в Етиопия - благочестивият Елезвой, царят на Омиритската страна Дунаан повдигнал гонение срещу християните и се опитал да заличи и самото Христово име от царството си. Той завладял с хитрост славния град Награн, където живеели вярващи в Христа, и погубил безчислено множество християни: едни изгорил на клада, други посякъл с меч, а благочестивия княз Арета и най-знатните граждани убил. Като чули за това, благочестивите царе Иустин и Елезвой много съжалявали за невинно пролятата кръв на християните. Иустин написал послание до Елезвой, в което го уговарял да тръгне на война против нечестивия Дунаан, за да отмъсти за невинно пролятата кръв. Като се изпълнил с ревност, достохвалният цар Елезвой събрал цялата си войска и тръгнал срещу нечестивия цар. По време на тази голяма война Елезвой с Божията помощ разбил полковете на Дунаан и унищожил до крак цялата му войска, а самият него и роднините му посякъл с меч. Като завладял царството на Дунаан, Елезвой започнал ревностно да го очиства от езическите заблуждения, разпространявайки в него славата на името на нашия Господ Иисус Христос. Мнозина от евреите и намиращите се в Омирит езичници пожелали да се кръстят, но при тях нямало нито епископ, нито свещеник, нито дякон, нито какъвто и да е духовник, защото целият църковен чин бил изтребен от Дунаан. Тогава блаженият Елезвой се обърнал с молба към Александрийския патриарх. Като му разказал подробно как Бог помогнал да се възстанови християнството в Омиритската страна, царят помолил патриарха да избере умен и добродетелен мъж, познаващ Свещеното Писание, и като го ръкоположи за епископ, да му го изпрати в Омиритската страна с всичко необходимо за Църквата. Когато това послание пристигнало в Александрия, патриархът се възрадвал заедно с другите християни за Божията помощ, изпратена свише на християните против нечестивите, и

почнал старателно да търси достоен човек, та като го посвети за епископ, по-скоро да го изпрати при Елезвой. Мнозина мъже били доведени при патриарха, но никой от тях не му се сторил достоен за светителския сан. Тогава патриархът се обърнал през нощта с пламенна молитва към Бога, Сам Господ да избере и да му посочи човек, достоен да приеме това служение. По време на молитвата свети апостол Марко се явил във видение на патриарха и му повелил да намери дякон Григорий, който неотдавна дошъл в Александрия и живеел при някой си Леонтий, да го посвети за епископ и да го изпрати при Елезвой, тъй като точно за това Господ е довел Григорий тук. На сутринта патриархът веднага изпратил да издирят дома на Леонтий и щом го намерили, повикал при себе си живеещия там Григорий и го разпитал кой е и откъде е? После, като му разказал за видението си и като му съобщил за нуждата на Църквата, патриархът започнал да го уговаря да приеме светителски сан. А Григорий, като си спомнил думите на отшелника, който му предсказал в Медиолан, че ще приеме сан на архиепископ чрез ръкополагане от Александрийския патриарх, се просълзил и рекъл:

- Да бъде волята Господня: владико, стори каквото искаш, според заповедта Господня.

Патриархът веднага посветил Григорий в сан презвитер, а след това го ръкоположил и за архиепископ. При това станало дивно чудо: по време на службата и посвещаването лицето на Григорий се изменило, станало световидно като огън, светейки с благодатта на Светия Дух, а от дрехите му излизал дим от благовонно миро и се излъчвал аромат, който напълнил целия храм с благоуханието си. Това продължило по време на цялата служба; очите на всички били устремени към свети Григорий и всички се удивлявали на това чудо. Видели това и пратениците на Елезвой и се удивили, а после предали на царя за всичко видяно. След ръкополагането и духовна беседа с патриарха

свети Григорий бил изпратен с пратениците на Елезвой, водейки със себе си подобаващ за сана си клир и носейки всичко необходимо за устройването на Църквата. Скоро те достигнали Етиопия, а след това и Омиритската страна. Цар Елезвой много се зарадвал на идването на Григорий, а още повече се възрадвал, когато узнал, че той бил избран по Божествено Откровение и че благодатта на Светия Дух се проявила чудесно върху него по време на хиротонията. Той посрещнал Григорий с голяма чест, приел го любезно и предал цялата област под негово разпореждане. Обикаляйки градовете на Омиритската страна заедно с него, царят съграждал нови храмове, украсявал гробниците на светите мъченици, убити за Христа от нечестивия Дунаан и привеждал верните към кръщение. В град Награн Елезвой поставил за княз сина на мъченик Арета и съградил великолепен храм в чест на Възкресение Христово, друг храм в чест на Пречистата Богородица, трети - в името на свети мъченик Арета и пострадалите с него, недалеч от дома, в който някога живеел светият мъченик. И в другите градове били построени много църкви, които самият Григорий осветил и поставил там презвитери и дякони, като им поверил добро паство от Христови овце. Блаженият цар Елезвой останал в Омиритската земя почти 3 години след смъртта на Дунаан и като устроил добре всичко, пожелал да се завърне на престола си в Етиопската страна. Като събрал заедно със свети Григорий всички велможи, князе, боляри и съветници, той почнал да се съветва с тях кой благоверен, разумен, кротък и богобоязлив мъж да избере и помаже за Омиритски цар. Всички съветници отговорили на царя в един глас:

- Когото познаваш и когото Бог ти открие, него и постави, тъй като при нас няма нито един подобен на теб по разум и достоен за царския венец.

Тогава царят, обръщайки се към архиепископа, рекъл:

- Това е твоя работа, честни отче и учителю наш! Ето, пред лицето ти са всички князе, велможи, воини, малки и големи; извикай когото пожелаеш и го помажи за цар в името на нашия Господ Иисус Христос; а всички ние, които дойдохме от Етиопия, ако Бог благоволи, бихме желали да се върнем у дома си.

Светият архиепископ отговорил:

- Добре предвиди, благочестиви царю: както сърцето ти се намира в Божията власт, така и словото ти е дадено от Бога. Добре е винаги за всяко дело първо да се пита Небесния Отец, Който е на небето, и както Той повели, така и да се постъпи.

Като казал това, блаженият станал от мястото си, отишъл малко настрана от тях, обърнал се на изток и коленичил. Като възвел очите и ума си към небето и като издигнал ръце нагоре, той усърдно и дълго се молил, Бог, Който познава живота и мислите на всеки, да му посочи достоен мъж за царския престол. По време на молитвата на архиепископа изведнъж невидима Божия сила повдигнала във въздуха един мъж на име Аврамий, и го поставила пред цар Елезвой. Всички дълго мълвели с ужас:

- Господи помилуй!

А архиепископът рекъл:

- Ето този, когото искахте да помажем за царството, поставете го за цар; ще бъдем единомислени с него и Бог ще ни помага във всичко.

И велика радост обхванала всички за този чуден Божий промисъл. След това цар Елезвой взел посочения от Бога мъж, завел го в храма “Пресвета Троица”, който се намирал в царстващия град Афара, облякъл го в царска багреница и възложил на главата му диадема. След това свети Григорий го

помазал и принесъл безкръвна жертва за царете и за всички люде, и двамата се причастили с Божествените Тайни от ръцете на архиепископа. След завършването на тържеството всички присъстващи възгласили:

- Многая лета на Етиопския цар Елезвой. И на Аврамий, Христолюбивия Омиритски цар, за много години!

И отново повторили и за двамата:

- На Елезвой и Аврамий, благочестивите и боголюбиви царе, за много години!

И изпели многолетствието по три пъти. После всички възгласили:

- На Григорий, светейшия наш архиепископ, наставник и учител, много мирни и здрави години, на цялото християнско войнство и на всички вярващи люде, за много години!

След това, като влезли в царските палати, всички се веселили и пирували, радвайки се за своя Господ Бог и Спасител и за благочестивите си царе.

Елезвой останал в Омиритската земя още тридесет дни, като поучавал и наставлявал новия цар как да устрои и управлява царството благочестиво и справедливо и във всичко да слуша светейшия архиепископ Григорий, своя духовен отец. Като избрал 15 хиляди храбри мъже от етиопската войска, Елезвой ги оставил на новия цар за помощ и защита на царството и се завърнал в Етиопия. Там, след не много време, като оставил земното царство, той се отдалечил в пустинята, където се затворил в тъмна килия близо до един манастир и не излязъл от нея до самата си смърт, приемайки храна през прозореца от живеещите там монаси, и като живял още дълго суровия живот на подвижник, отишъл в Царството Небесно. Какъв пример на смирение и доброволна нищета оставил на всички

този толкова знатен и богат цар! След смъртта му монасите разказали следния случай. Един млад брат, изпращан на послушание извън манастира, често се отбивал в кръчмата, където се опивал с вино и след това падал в греха на нечистата плътска страст. И ето веднъж, като извършил обичайния грях и се връщал през пустинята в манастира, той попаднал в непроходимо място и там към него се устремила голяма змия, за да го ухапе. Монахът се втурнал да бяга и се отклонявал насам-натам, за да се избави, но змията го настигнала. А когато монахът вече нямало накъде да бяга, змията се хвърлила към него, за да го погълне; но монахът си спомнил за блажения цар Елезвой, обърнал се към змията и казал:

- По молитвите на праведния и светейши Елезвой - махни се от мен.

Змията, сякаш засрамена от светото име на Елезвой, се спряла и като получила по Божия заповед човешки глас, казала на монаха:

- Как мога да те пощадя, когато Божий Ангел ми се яви и ми повели да те изям, заради нечистотата и греховете ти, понеже, като даде обет да работиш на Господа в чистота, ти оскверняваш тялото си с грях и с това прогневяваш Светия Дух.

Като чул змията да говори с човешки глас и да изобличава делата му, монахът останал безмълвен, като треперел и с клетва я умолявал да го пощади. Змията му казала:

- Защо ме кълнеш? Първо самият ти ми се закълни, че повече няма да изпълняваш плътското си пожелание и тогава ще те оставя.

Монахът започнал да се кълне, като казвал:

- Кълна се в Бога, Който живее на небето и в молитвите на

честния цар Елезвой, че вече не ще прогневя моя Господ, Когото досега прогневявах с плътската си нечистота.

Веднага щом монахът произнесъл това, внезапно паднал огън от небето и изгорил пред него змията. Обзет от страх и трепет, монахът отишъл в манастира си и никога повече не съгрешил, но завършил живота си в чисто покаяние.

По време на царуването на благочестивия цар Аврамий архиепископ Григорий поставил за епископи на много градове учени и красноречиви мъже и посъветвал царя да заповяда на намиращите се в страната му иудеи и езичници да се кръстят, в противен случай, да ги предаде на смърт. След издаването на такава царска заповед множество иудеи и езичници с жените и чедата си започнали да пристъпват към свето кръщение поради страх от смърт. Тогава най-старите и изкусни в закона иудеи от всички градове се събрали и провели тайно събрание, на което се съвещавали какво да предприемат. Те разсъждавали помежду си така:

- Ако не се кръстим, то, според заповедта на царя, ще бъдем убити заедно с жените и децата си.

Едни от тях казвали:

- За да не умрем от преждевременна смърт, нека изпълним царската воля, но тайно ще се придържаме към нашата вяра.

А други съветвали да се придържат явно, а не лицемерно, към своя закон, за да не би, като избегнат човешките ръце (както казвали те), да попаднат в ръцете на Отмъстителя Бог и още по-лошо да погинат. Някои възразявали:

- Виждаме, че нашият Бог не изисква от нас този подвиг, защото той предаде благочестивия ни цар Дунаан и цялата му войска в ръцете на Елезвой; а какво да сторим, не знаем.

Други казвали:

- Ако искаме и закона си да спазим, и да останем невредими, нека един по един да напуснем тайно тази страна, като всеки вземе покъщнината си, за да не погубим и душите си заедно с телата си.

Други пък възразявали:

- Ако пожелаем да избягаме, християните ще ни видят и ще ни погубят.

И всички недоумявали какво да направят. Сред тях имало един премъдър законоучител, на име Ерван, който познавал целия Стар Завет и бил твърде красноречив. Той им казал:

- Всички вие говорите напразно и това, което предлагате, не може да се използва. А ако искате да ме послушате, елате заедно с мен при царя и при архиепископ Григорий да им кажем да си определят по техен избор учители, които да се състезават с нас за вярата и закона. Ако ни надвият, ние доброволно ще станем християни; а ако бъдат изобличени в заблудите си, сами ще видят, че несправедливо ни принуждават да отстъпим от нашия закон. Нека ги изпитаме и узнаем каква е вярата им? Ако е истинска, ще повярваме, че Месия вече е дошъл, а ние не сме знаели това. А ако вярата им се окаже лъжлива, ще ни стане ясно, че умираме за Бога и с усърдие ще приемем смъртта.

Когато Ерван произнесъл това, всички се уплашили и казали:

- Виждаме, че помагаш на християните. Нима не знаеш, че нашата вяра е истинската: как да я оставим?

Ерван отвърнал:

- Братя, не ви казах нито една лукава дума, но знайте, че тъй

или иначе, ще бъдете принудени да се кръстите. Ако не ме послушате, ще бъда невинен пред всеки от вас, тъй като дори и да не изпитате вярата им чрез спор, все пак ще бъдете задължени да я приемете без изпитване и ще постъпите така, както те наредят, а ако не приемете вярата им, ще ви убият.

Като чули това, всички послушали Ерван, написали прошение и го изпратили на царя. Щом го прочел, той силно се разгневил и вече искал да ги предаде на смърт, но се сдържал, понеже не желаел да предприема нищо без съвета на Григорий, на когото предал прошението. Като го прочел, блаженият рекъл:

- Добре и похвално казват иудеите, че е по-добре да се вярва доброволно, по убеждение, отколкото насила. Остави ги, царю; нека отначало да влезем в спор, а после постъпи както пожелаеш.

Царят се съгласил със съвета на светителя и на иудеите им били дадени 40 дни за подготовка, за да намерят каквито пожелаят учители и без страх да дойдат на диспута. След изтичането на срока се събрало безчислено множество иудеи, а между тях имало не малко мъдри равини, вещи в закона и подготвени за спора. Диспутът за вярата се състоял в столичния град Афра, в присъствието на царя и целия му съвет, на архиепископа с целия църковен клир и многоброен християнски народ, дошъл да слуша спора. На него се явили и иудеите със своите книжници, учени и учители. Срещу епископа те поставили Ерван, като главен оратор, добре знаещ закона и пророческите книги и изкусен във философията. Когато по даден знак настъпило мълчание, започнали събеседването и спорът между архиепископа и Ерван.

Същността на диспута била следната:

След дълго мълчание, по време на което всички се

приготвили да слушат внимателно беседата, свети архиепископ Григорий започнал да говори на мъдрия еврейски учител Ерван и на цялото им събрание така:

- Нощта премина и възсия Слънцето на Правдата, защо тогава се препирате, като се противите на Светлината Му и не вярвате в Него?

Ерван казал:

- Ако Слънцето на Правдата е възсияло и ние се противим, както казваш ти, на светлината Му, вярвайки в истинския Бог, то още повече вие, като езичници, поддържащи чуждо учение, се противите на светлината на правдата, като укорявате Божествения закон, даден ни от Бога.

Архиепископът отвърнал:

- Ние сме от езичниците, но чие създание и творение сме ние?

Ервин отговорил:

- Ясно е, че сте Божие създание и творение.

Архиепископът рекъл:

- Ако ние, както и вие, сме Божии творения, то какво по-голямо превъзходство сте придобили вие в сравнение с нас?

Ерван възразил:

- Това, което имаме в сравнение с египтяните.

- Добре, че си спомни за египтяните - отвърнал архиепископът, - покажи превъзходството си над тях!

Ерван казал:

- Нима не си чел за великите чудеса в Египетската земя, в

Червено море и в пустинята, които Бог извършил чрез Моисей при изхода на Израил: как потопил египтяните и спасил Израиля?

Архиепископът отговорил:

- Няма никакво различие между вас и египтяните, защото тях Бог е потопил в морето, а вас, заради злобата ви, е погубил на земята. Като преминахте Червено море като по суша, вие потънахте в пристанището и завършихте живота си в страдания в пустинята, защото от шестотинте хиляди души само двама - Халев и Иисус Навин се удостоиха да видят обетованата земя. И с какво Бог ви е почел пред египтяните?

Ерван попитал:

- А на кого Бог изпрати манна в пустинята?

Архиепископът рекъл:

- А на теб кое ти се струва по-добро: месото, което сте яли в Египет, или манната, изпратена в пустинята?

Ерван отвърнал:

- Ясно е, че манната е по-добра.

Архиепископът възразил:

- А защо се обърнахте с мисълта си назад, като пожелахте свинско месо в котли и чеснов лук, и всякаква друга египетска храна, а манната възненавидяхте?

След това почнал спор за Пресвета Троица.

Ерван казал:

- Защо християните изповядват трима Богове: Отец, Син и Свети Дух, когато Бог е казал на Синай: “Слушай, Израилю:

Господ, Бог, наш, е Господ един (и освен Него няма друг Бог)". Следователно християните постъпват противно на закона, почитайки не Един Бог, а Трима.

В отговор архиепископът казал, че ние почитаме Един Бог - Твореца на всички, само че в три Лица - Отец, Син и Свети Дух, Които са едно Божество, и в доказателство привел следните думи на Давид: "Чрез словото на Господа са сътворени небесата, и чрез духа на устата Му - цялото им воинство". Смисълът на това изречение - изяснил Григорий - е следният: Господ е Бог Отец, Словото Му е Бог Син, Духът на устата Му е Бог Дух Светий; така се откриват три Божествени Лица, а Божеството е едно, понеже Синът и Духът са съестествени, събезначални, съвечносъществуващи и съпрестолни на Отца. Свети Григорий привел против иудеите и следните старозаветни писания, пророчества и предсказания за кръста и за смъртта на Господа: "животът ти ще виси пред тебе": "да турим отровно дърво в неговото ядене" - и за това, че ковчегът на Ной бил предобраз на кръста, за градината на Савек, в която агнецът заменил Исаак при жертвоприношението , за жезъла на Иосиф, на чийто връх се поклонил Иаков, за кръстообразната благословия, с която Иаков благословил синовете на Иосиф, за жезъла на Моисей, разделил морето, за издигането на ръцете на Моисей нагоре за победата над амаликитците, за медната змия, окачена в пустинята, за дървото, което подсладило горчивите води в Мера и много други тайнствени предсказания, намиращи се в закона. И продължил диспутът до вечерта; всяка от двете страни спорела разгорещено и изтъквала възраженията си против другата, но победител във всички разисквания излизал архиепископът, защото Светият Дух говорел чрез него, както е казано в Писанието: "не сте вие, които ще говорите, а Духът на Отца ви, Който говори във вас". Тъй като настанала вечер, а диспутът още не бил завършил, царят станал от седалището

си, същото сторил и архиепископът и събранието се разотишло, отлагайки беседата до сутринта. А иудеите наобиколили Ерван, радвали се, прегръщали го, целували го и го хвалели, че достатъчно убедително е спорил против християните. На това Ерван им казал:

- Молете се Истинският Бог да ни помогне, тъй като сами виждате, какъв хитър човек е архиепископът и колко е трудно да се победи.

А те го окуражили, като му казали да говори с него смело и без боязън. На сутринта събранието отново се събрало и щом дошли царят и архиепископът, а също и иудеите с Ерван, диспутът отново започнал, но не приключил нито през този ден, нито на третия, нито на четвъртия, нито даже на петия. През всичките тези дни на спорове присъствал и царят с целия си съвет, с удоволствие слушал говорещите и се радвал за даруваните от Бога премъдрост и разум на светейшия си архиепископ. И наистина, имало какво да се чуе и какво да си припомни човек, когато били тълкувани много пророчески изречения и били изяснявани много тайнствени места от Писанието. В беседа за въплъщението на Иисуса Христа и за Пречистата Дева архиепископът привел думите на пророк Исаия: “ето, Девицата ще зачене и ще роди Син”. На възражението на Ерван, че Мария е родила само обикновен човек, а не Бог, архиепископът отговорил със следните думи: “и ще Му нарекат името Емануил, което ще рече: с нас е Бог”.

Ерван казал:

- Как женската утроба е вместила страшното величие на Божеството?

Архиепископът отговорил:

- По същия начин, както жилището на Авраам е вместило

Бога под Мамрийския дъб, когато Той дошъл да обядва с Авраам.

Ерван възразил:

- А как огънят на Божеството не е изгорил женското тяло:

Архиепископът отвърнал:

- Както огънят не изгорил къпината в Синай, така и Божеството не повредило девствената утроба: Дева родила и Дева си останала.

Ерван възразил:

- Раждането от Дева е било призрачно, а не в действителност, защото е невъзможно утробата да не се повреди при раждането, и за всички е ясно, че това не е вярно.

Архиепископът отвърнал:

- Когато Авакум влязъл при Даниил в лъвовата яма, а вратите на ямата били заключени и запечатани с печат, кажи ми, как той е влязъл и излязъл, без да отвори вратите и без да повреди печатите?

След края на този спор, на третия ден Ерван се опитал да избяга, но другите иудеи го задържали, като му казали:

- Ако ни оставиш, всички ще загинем. Остани още и възразявай по всякакъв начин, нима Бог не ще ни помогне? А дори и да бъдем победени в диспута, имаме и други начини за съпротива, в които не ще могат да ни победят.

Когато Ерван започнал по време на диспута да укорява християните в това, че се покланят на иконите и започнал да нарича иконите идоли, а покланящите им се - идолопоклонници и противници на Божия закон, и казал, “че Бог е заповядал да не се правят кумири и никакви подобия” -

тогава архиепископът го попитал:

- Когато в дните на Ной имало потоп, по какъв начин се спасил той?

Ерван отвърнал:

- С ковчег, направен от дърво.

Архиепископът възразил:

- Можел ли е Бог без ковчег да спаси Ной от потопа, или не, как мислиш?

Ерван отвърнал:

- Мисля, че е можел, защото е казано, че за Бога всичко е възможно.

Архиепископът възразил:

- Щом Бог е можел, защо тогава за спасението на праведника е бил нужен ковчег? Не следва ли от това, че за спасението си Ной е трябвало да принесе благодарност на ковчега, а не на Бога?

Ерван отговорил:

- Не - хвала трябва да се въздава на Бога, а не на бездушно творение.

Архиепископът рекъл:

- Обаче вярваш, че чрез бездушното творение - ковчега, Бог е устроил спасението на Ной. Така и на нас Бог ни изпраща благодатта Си чрез тези видими икони, които, въпреки че са бездушни, са предназначени за нашето спасение. Гледайки към иконите, ние се възнасяме с умовете си към първообраза и се издигаме към Богоугодна ревност: и изобразяваме не идол,

а Господа Иисуса Христа по човечество, а не по Божество, което е неописуемо. И както Ной поднесъл благодарност на Бога за спасението си в ковчега, като съградил жертвеник, така и ние благодарим на Христа Бога, като рисуваме образа Му, та чрез плътското Му съзерцаване да се избавим от мисления потоп. Ние оприличаваме човечеството Му на друг ковчег, понеже чрез него Той понесе греховете ни и като ни освети с Божеството Си, се възнесе на небето. Рисуваме с бои Този, Който е бил зрим с телесни очи, като изобразяваме пречистото подобие на човечеството Му и под вида на телесно подобие се покланяме и на Божеството Му и с подобаващо поклонение почитаме равночестно в Него и Отца и Светия Дух.

Продължавайки да хули светите икони, Ерван казал:

- Удивлявам се на християнските ви басни, според които Бог изпраща благодатта Си на икони, нарисувани на стени и дъски, и които никога не са ходили и не са разговаряли.

В опровержение архиепископът попитал:

- Кажи ми, Ерване, защо Бог е дал благодатта Си на кожуха на Илия, а не я е дал на Елисей и е предпочел бездушния кожух пред живия пророк, тъй като пророкът не могъл сам да премине през Иордан, но разделил водите с кожуха и преминал по сухо, и чудото, което не могъл да извърши Елисей, могъл да го извърши бездушният кожух? Защо Бог дарувал чудодейна сила не на Моисей, който извършил чудеса в египетската земя, а на жезъла му, и превърнал с него водата в кръв, разделил морето и извършил много други страшни и славни чудеса? Освен това скинията, ковчегът на завета, златната стомна с манна, скрижалите и Аароновия жезъл, жертвеникът, кадилницата и седмосвещникът, всички те не са ли имали Божията благодат, макар и да са били мъртви, направени от човешки ръце от видима и осезаема материя? Но

въпреки това били осенявани от Божията слава, били изпълвани и заобикаляни от облак и не били достъпни за никого, освен за свещениците и левитите, и никой не могъл да ги докосне, тъй като били божествени и свети. А щом е било така в Стария Завет, защо трябва да се удивляваме на благодатта, подавана на светите икони в Новия Завет?

Ерван отново възразил:

- В псалмите е казано: “техните идоли са сребро и злато, дело на човешки ръце”: затова и иконите ви са идоли, защото са направени от човешки ръце.

Архиепископът възразил:

- Не възразявам нищо против това, че идолите на езичниците, непознаващи Бога - са идоли, тъй като те са подобие на тези, които безбожно са провели живота си във всякакви скверноти: магьосници, чародеи, убийци, прелюбодейци и всички те са загинали от зла смърт заради този си живот. В тяхна памет някои са направили идоли, а следващото поколение, прелъстено и заслепено от сатаната, ги превърнало в богове и им се кланя. Вие направихте същото, като се покланяхте на истуканите, принасяхте им в жертва синовете и дъщерите си, проливахте невинна кръв, кръвта на вашите синове и дъщери, които принасяхте в жертва на ханаанските истукани, които пък са идоли. А изображенията на Божиите светии, които сега рисуваме, не са идоли, а честни икони. Рисуваме образите на тези, които са познавали Бога, вярвали са в Него, угодили са Му с правда, били са честни, свети и възлюбени от Бога мъже и с Божията благодат са извършили множество чудеса. Те възкресявали мъртви, изцерявали болни, слепи, хроми, разслабени, очиствали прокажени, изгонвали бесове, кончината им била честна и паметта им е вечна и славна: защото “скъпа е в очите на Господа смъртта на Неговите светии”, и “споменът за

праведника ще пребъде благословен” и “във вечна памет ще остане праведникът”.

Когато Ерван продължил да злослови, че иконите с нищо не се различават от идолите, архиепископът рекъл:

- Ерване, и дрехата ти, и скинията, са направени от вълна и лен, но равна ли е силата им? Равни ли са стомната, която е в дома ти, и стомната с манната? Равна слава ли имат сандъкът, в който слагаш потребното за тялото, и ковчегът на завета? Ще сравниш ли огъня и елея, който запалваш в дома си за освещаване със златния седмосвещеник? Ще уподобиш ли един на друг дома, в който живееш, и храма, построен от Соломон? По никакъв начин, но несравнено повече почиташ всички тези неща, защото над тях понякога е пребивавала божествената благодат. По същия начин разбирай и това, че едно е идол - образ на скверно лице, низвергнато в ада, а друго е икона на свети Божий угодник, от която по молитвите на изобразения върху нея върху нас се излива божествената Господня благодат.

Ерван казал и че ангелите са безплътни, както е писано: “Ти правиш ветровете Свои Ангели” и че въпреки това християните ги рисуват върху иконите, без да се срамуват, като придават плътско изображение на безплътните духове. На това архиепископът отговорил:

- Не знаеш какво говориш, защото ние сме се научили да рисуваме ангели от вас самите.

Ерван възразил:

- При нас никога не е имало такова нещо.

Архиепископът попитал:

- Ти си изучил целия Стар Завет и не си ли разбрал това?

Ерван възразил:

- Кълна се в Господа, че не зная някога при нас да са били нарисувани и почитани изображения на ангелите!

На това архиепископът рекъл:

- Наистина, вие въведохте тази практика: когато Соломон построи храм на Бога, не направи ли над светилището херувими на славата, осеняващи олтара? А също, не постави ли херувими и над първите, и над вторите врати на светилището? А нима и в скинията, устроена от Моисей, нямаше изображение на херувими над ковчега на завета? Не бяха ли избродирани лица на херувими и на завесите в скинията? И всички тези изображения на ангели не бяха ли почитани от вас заедно със скинията и храма? И щом вие изобразявате и почитате безтелесните същества, защо ни укорявате за това, че изобразяваме и почитаме лицата на светиите, които в плът са угодили на Бога?

Тези и много други подобни неща се казали през четвъртия ден от диспута. А когато настъпила вечерта и царят и архиепископът станали от местата си, събранието се разотишло с очакването, че на сутринта диспутът ще бъде завършен и ще бъде възможно да се види тържеството на победителя. Иудеите се радвали за Ерван, за това, че добре отговарял и задавал въпроси на архиепископа, и за да го окуражат, му казвали:

- Добре се бориш, не се бой, но стой още по-твърдо, защото виждаме, че Бог е с теб. Не се страхувай в сърцето си, защото се вижда, че царят слуша и двама ви с удоволствие.

А Ерван им отговорил:

- Братя, както виждам, този мъж ме превъзхожда много по разум и говори изкусно, и ми е невъзможно да го победя. Сами

чухте, как той опроверга и посрами всичките ми доводи, и с това ги направи нищожни.

Много рано на следващата сутрин, когато най-мъдрите иудеи отново отишли при Ерван, той им казал:

- Братя, да ви кажа истината, че ще бъда победен от архиепископа, защото през нощта видях във видение Моисей и Иисус, за Когото беше спорът между нас. Видях ги, сякаш че стояха на покрива на някакво светилище и разговаряха; и видях Моисей да се покланя на Иисус и да държи ръцете си свити и прибрани към гърдите си, сякаш са вързани, и да стои със страх пред Иисус като пред свой Господ Бог. Изумих се от това и когато устата ми се отвориха, казах:

- Господарю Моисей, добро ли е това, което правиш?

А той, като се обърна, ме спря и рече:

- Престани; не греша, като се покланям на моя Владика, тъй като не съм от подобните на теб и изповядвам моя Творец и Господ. Защо затрудняваш праведния архиепископ и се съпротивляваш на истината? В настъпващия ден ще бъдеш победен от него и ще се поклониш, както и аз, на Господа Иисуса Христа.

Това видях, братя, а какво означава, не зная, но въпреки това ще продължавам да възразявам на архиепископа и да настоявам на нашия закон дотогава, докато Сам Бог не устрои така, както иска.

Като чули това, мнозина се усъмнили и изпаднали в недоумение. А когато настъпил денят и съборът се събрал, явили се царят и съветът, архиепископът и духовенството, и се стекло множество народ - явил се и Ерван с помагащите му законоучители, и диспутът отново започнал, както и в предишните дни. Там присъствал и един учен нотарий на

архиепископа - бързописец, доведен от него от Александрия, който записвал всички изказвания на архиепископа и Ерван. С помощта на Светия Дух, действащ в устата на архиепископа, страната на противниците губела, а нашата в Господа побеждавала. По всички дискутирани въпроси архиепископът излизал победител, а Ерван отстъпвал, отстъпвали и помагащите му законоучители; но злобата им ги заслепила, с ушите си лошо чували и очите им били затворени за истината. И било нужно, след словата на архиепископа да последва силата на вярата и чудо, което би изобличило ожесточените от злоба и би посрамило неверието им, което действително се и случило по следния начин.

Когато Ерван вече окончателно губел в диспута, той извикал:

- Защо си губим времето в дълги разсъждения! Ще разреша този спор. Архиепископе, ако искаш да повярвам, че Иисус е Истинският Бог, покажи ми Го жив, за да мога да Го видя и да говоря с Него, и тогава ще призная, че вие, християните, сте ни надвили и победили.

Когато Ерван казал това, събранието на иудеите закрещяло:

- Умоляваме те, учителю, не се самоизмамвай, за да не би да станеш християнин; но бъди по-мъжествен и стой твърдо в истината; та ти знаеш, че няма нищо по-истинско от Единия Бог на отците ни.

Ерван с гняв им казал:

- Защо говорите празни приказки? Чуйте, ако Той ме увери, че Този, за Когото са предсказали пророците, съществува, какво още искате да чакаме?

Като видял, че той говори искрено, а не престорено, архиепископът му рекъл:

- Ерване, ти внасяш голямо изкушение и просбата ти превишава силите ми, защото ти молиш не човеци, а Бога; но за да повярваш ти и намиращите се с теб и за да се утвърдят сърцата на вярващите, Бог е силен и това да стори. Само кажи окончателно как желаеш да те уверя?

Ерван отвърнал:

- Помоли твоя Владика, ако Той наистина е на небето, както ти казваш - да слезе тук и да ми се яви, за да беседвам с Него, и кълна се в Господа, че в същия час ще повярвам в Него и ще се кръстя.

Щом Ерван произнесъл това, цялото множество иудеи завикали:

- Наистина, архиепископе, докажи ни на дело истинността на думите си, покажи ни твоя Христос, та като нямаме какво да отговорим, със страх да повярваме в Него.

И всички се натрупали около свети Григорий с викове да им покаже Христа наяве, ако е жив след разпятието и смъртта Си. После иудеите почнали да говорят помежду си:

- А какво ще правим, ако архиепископът ни покаже своя Христос? Горко ни, ще трябва против желанието си да станем християни.

А други казвали:

- Ако той ни покаже Христос, защо да не повярваме в Него?

А някои казвали така:

- Как е възможно да покаже Този, Който, като убит човек, е умрял и толкова години са изминали от деня на смъртта Му? Къде ще се намерят тялото и духът Му, когато всичките Му кости и жили отдавна са изгнили в гроба?

Разсъждавайки за важността на делото и виждайки силното им настояване, архиепископът с цялата си душа се облегнал на Господа и размишлявал в себе си, че ако не помоли Владиката Христос да изпълни просбата им, тогава противниковата страна силно ще възтържествува, иудеите ще се явят победители, а християните - победени, и ще се подиграват с християните и ще ги обиждат. И с надежда казал на еврейското събрание:

- Ако Христос пожелае, ще имам възможност да ви Го покажа. Но вие добре знаете, че ако ви Го покажа, и вие не пожелаете да повярвате в Него, в същия час всички вие ще бъдете погубени с меч; а ако, поради недостойнството си, не успея да ви покажа своя Господ, постъпете по-нататък според волята си.

Като чули това, иудеите станали печални и заедно с това радостни: печални - защото се боели, че ако той им покаже Христа, ще трябва против желанието си да повярват в Него; а радостни - понеже се надявали, че той няма да им покаже Христа и тогава те свободно щели да останат във вярата си. Но думите на архиепископа били приятни за Ерван и за намиращите се с него мъдри законоучители; те си казали помежду си:

- Невъзможно е човек, убит от нашите отци, умрял и запечатан в гроб и откраднат от учениците си, да бъде жив след 500 години.

Свети Григорий, знаейки словата на Господа, казани в Евангелието: “ако имате вяра колкото синапово зърно, ще речете на тая планина: премести се от тука там, и тя ще се премести; и нищо няма да бъде за вас невъзможно” и пазейки ги в ума си, имайки при това непоколебима вяра в Бога и крепко уповавайки се на Него, станал от мястото си и малко се отдалечил - на по-удобно за молитва място. А царят и целият

народ се изумили и се удивили от това велико дръзновение към Бога и от вярата на архиепископа, че се осмелява на такова страшно дело, и очаквали със страх какво ще се случи. Като се отдалечил малко от събранието, светителят се осенил с кръстното знамение и застанал на молитва. Като преклонил смирено колене и като се устремил към небето, той дълго и с висок глас се молил на всеослушание на всички присъстващи, припомняйки всичките тайни на въплъщението на Бога Слово и целия живот на Христа сред човеците, започвайки от рождеството и свършвайки с доброволните страдания, кръста, смъртта, тридневното възкресение и възнесението на небето. И накрая рекъл:

- Владико, яви се жив на тези окаменели и заслепени от злоба човеци, яви се заради Твоето Свято Име, и нека те видят с очите си Твоето животворно човешко естество, в Което Ти се облече заради нас, и с Което се възнесе на небето, та като Те видят, да повярват в Теб, Истинския Бог, и в изпратилия Те Отец и Свети Дух.

Когато той завършвал молитвата си и всички го гледали с внимание, изведнъж станало земетресение и от изток се чул страшен гръм, така че земята се разлюляла и всички паднали от страх. А когато, съвземайки се от страха, малко се изправили и повдигнали очите си към изток, видели, че небето се разтворило и светъл облак с огнен пламък и слънчеви лъчи се спуснал оттам на земята. А сред облака се виждал Мъж, Най-прекрасният сред синовете човешки, нашият Господ Иисус Христос, неизразимо сияещ с лицето Си и блестящ с мълниевидните Си одежди. С особено движение, вървейки по облака, Той се приближил до земята и застанал над и срещу архиепископа върху облака, привличайки очите и сърцата на всички към Себе Си с красотата Си, която не може да бъде изказана от човешки език. И както някога на Тавор учениците Му паднали ничком на земята поради страх от славата Му,

която е непоносимо да се гледа, така и сега всички паднали ничком на земята - и царят с велможите, и целият народ - от най-малкия до най-големия; а иудеите, обзети от голям трепет, хвърляйки се насам-натам, се втурнали да бягат, тъй като озарението на Божествената светлина ги обгаряло и славата Господня, която те не могли да гледат, ги изпълнила с голям страх. Но те не могли нито да побегнат, нито дори да се помръднат от мястото си, защото невидима сила ги задържала. А архиепископът, укрепен свише, гръмко извикал към Ерван:

- Ерване, ето Този, за Когото чу много слова; погледни към Него и повярвай, че само Той е свят, само Той е Господ, Иисус Христос, за слава на Бога Отца, амин.

А Ерван бил като мъртъв и не могъл да отговори нищо. И се чул гласът Господен:

- Разпнатият от отците ви ви изцерява заради молитвите на епископа.

Щом чули този глас, всички още повече се разтреперили и паднали на земята, обзети от ужас. И както някога Павел по пътя към Дамаск, когато го огряла светлина от небето и се чул глас свише, паднал на земята и с отворени очи нищо не виждал, така ослепели и те; макар очите им да били отворени, те нищо не виждали, а само скърбели и горчиво ридаели. След станалото, пред лицето на Господа бил чут някакъв Божествен шум и светлият облак, който се намирал под нозете на Господа, Го скрил от очите на всички; облакът постепенно се сгъстявал след Него, докато Той се издигал нагоре, дотогава, докато Божествената слава не изчезнала в небето и всичко видяно не се скрило от очите. Царят и всички християни дълго време викали дръзновено след Господа:

- Господи, помилуй!

А честният архиепископ лежал по лице на земята и със сълзи възнасял моление за людете към Господа. След това всички, които се били събрали на събора - царят със съвета и народът, започнали да почитат архиепископ Григорий с особено уважение и благоговение, изумени от светостта и силата на молитвата му. А иудеите се питали един друг:

- Брате, виждаш ли нещо?

И всеки отговарял:

- Нищо не виждам.

И всички викнали към Ерван:

- Учителю, какво да правим?

Ерван отвърнал:

- Само вие ли ослепяхте, като видяхте християнския Бог, или християните също пострадаха?

Като чули това, християните казали:

- По благодатта Христова, виждаме добре и очите ни сега са по-здрави, отколкото бяха по-рано; само вие сте слепи заради неверието си. Бог на отмъщенията, Господ Бог на отмъщенията. Той унищожи зрението ви, тъй като вие, бидейки недостойни, Го видяхте.

Тогава Ерван и другите иудеи започнали със сълзи да умоляват архиепископа да изцери ослепелите им очи и да извърши над тях свето кръщение. Архиепископът ги попитал искрено ли вярват в Господа Иисуса Христа? И всички засвидетелствали, че вярват убедено. И още в същия час архиепископът и епископите и презвитерите, които били с него, ги огласили и пристъпили към извършване на тайнството кръщение. Когато евреите влизали в светия купел, веднага от

очите им падала като че ли някаква люспа и всички проглеждали и с телесните, и с духовните си очи, “понеже със сърце се вярва за оправдаване, а с уста се изповядва за спасение”, и всички били кръстени в името на Отца и Сина, и Светия Дух, започвайки с Ерван, на когото самият цар станал кръстник и комуто при светото кръщение било дадено името Лъв. Царят го присъединил към своя съвет, като го направил патриций, понеже бил умен и достоен за чест. Ерван силно се разкаял за първоначалната си заблуда и с ужас се изумявал, непрестанно припомняйки в ума си явяването на Господа.

- Как е възможно - казал той - да е жив Господ Иисус Христос, Когото нашите отци разпънаха и погребаха, и Когото мислехме за мъртъв?

И със сълзи възкликвал:

- Господи Иисусе Христе, Сине на Живия Бог, прости ми, че съгреших в незнанието си!

А светия архиепископ Ерван почитал като ангел Божий и не желаел да се разделя с него. Така Омиритската страна се просветила със светлината на светата вяра: по всички градове и села били кръстени не само иудеите, но и езичниците. И настанала голяма радост в цялата страна; и ангелите се радвали заедно с човеците за това обръщане и за покаянието на човешките души, и бил прославен Бог, Който желае всички хора да се спасят.

После свети архиепископ Григорий посъветвал царя да заповяда на иудеите да не живеят заедно, а да се поселят между християните, за да не устройват тайни събрания и съвещания. Царят издал следния закон:

“Нека никой от евреите да не взема за дъщеря си мъж от еврейския род, но да взема зет измежду християните, и синът

на евреина - да не взема невеста измежду еврейските дъщери, а да търси християнка; а ако някой се осмели да наруши този закон, подлежи на посичане с меч”.

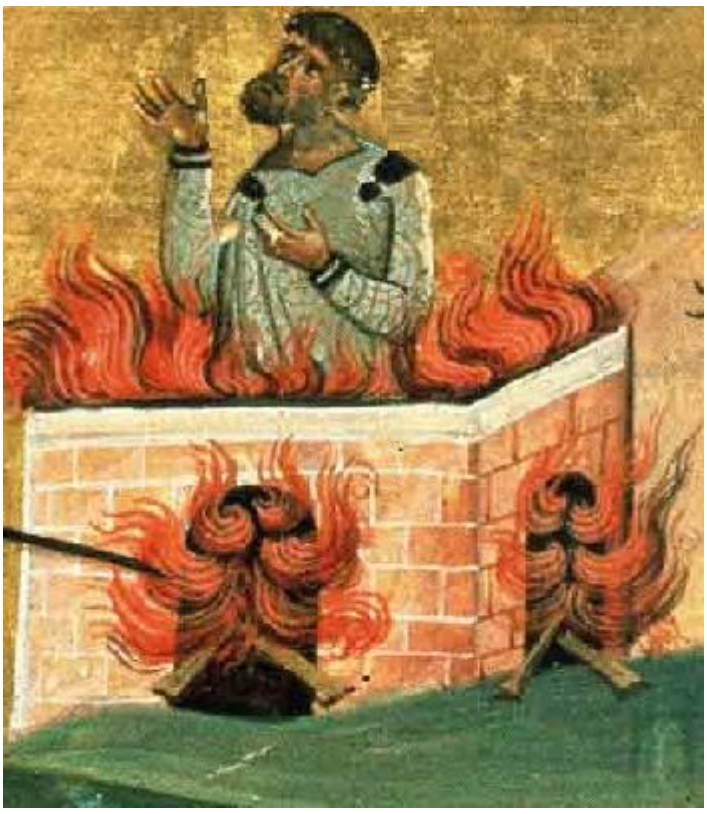
Архиепископът сторил това, за да може еврейският народ, като се смеси с християните, да опази новата си истинна, спасителна вяра. Навсякъде имало тишина, пълно смирение и благочестие; царят и архиепископът усърдно се трудели пред Бога, извършвайки всенощни славословия на Владиката Христос, грижейки се за спасението на човешките души и управлявайки царството милостиво и правдиво. Като живял в Омиритската страна 30 години, благочестивият цар Аврамий умрял, известен за деня на смъртта си от свети Григорий, и бил погребан с чест в град Афар. Не много време след смъртта на царя, светият наш отец Григорий, като опазил стадото си, като утвърдил вярата на основата на апостолите и пророците, и като извършил много знамения и чудеса за слава Божия, завършил живота си на 19 декември и бил положен с чест в гробницата на съборната църква в същия град. Цялата Омиритска страна ридаела за него, а най-много скърбели кръстените иудеи, понеже той бил отец добър и милостив - приятен за човеците и угоден на Бога, пред Когото свети Григорий и се явил в числото на другите свети иерарси, славейки с тях Отца, Сина и Светия Дух, во веки. Амин.

В памет на светите мъченици Илия, Пров и Арис († 308/309 гг.)

Светите Илия, Пров и Арис произхождали от Египет. Те изповядвали християнската вяра и заради ревността си към славата Божия посещавали затворените в тъмници страдалци за Христа, като ги утешавали сред мъченията и лекували раните им. Веднъж отишли в Киликийската страна и на влизане в град Аскалон били задържани от свирепи неверни

стражи, които ги взели за съгледвачи и ги представили на княз Фирмилиан. На разпита пред княза те се обявили за християни и за това били подложени на жестоки мъчения. Свети Арис първи бил подложен на многобройни мъчения и бил предаден на изгаряне с огън. След това бил изтезаван и посечен с меч свети Пров. Накрая, след много мъчения, бил посечен с меч и свети Илия.

В памет на светите мъченици Полиевкт и Тимотей (IV в.)

Свети мъченик Полиевкт. Фрагмент от миниатюра в стара ромейска минология. Константинопол

Свети мъченик Полиевкт бил родом от Кесария, където с голям успех проповядвал за Христа, като обърнал мнозина невярващи от идолослужение в светата християнска вяра. Заради проповедта си бил хванат и хвърлен в тъмница. След непрестанни увещания да се отрече от Христа, бил дран по

цялото тяло с железни нокти; след това разбили челюстта му и го хвърлили в разпалена пещ.

По същото това време в Мавритания с успех проповядвал Христовата вяра дякон Тимотей. За това той бил предаден на много и тежки страдания. Бил хвърлен в тъмница, мъчен с глад и жажда и изведен от затвора, след напразни увещания да принесе жертва на идолите, се качил с молитва на приготвения за него огън и предал духа си на Бога. Мощите му били положени с чест от вярващите в Мавританската област.

buditeli.info © 2017